

Ob sprejetju statutor

**Uvodna beseda
predsednika
občinske skupščine
prof. Danila Sbrizaja**

V ZVEZI z osnutkom statuta mesta Ljubljane in statuta občine Ljubljana-Šiška, obenem z uvodnimi pojasnili in s predlogi komisije za statut občine Ljubljana-Šiška se mi zdi potrebno za uvod povedati še nekaj misli. Mislim namreč, da nismo predloženega materiala dolžni oceniti samo kot prebivalci Ljubljane in njene okolice, temveč tudi kot občani določene, konkretne družbeno politične skupnosti v tem okviru.

Občina Ljubljana-Šiška ima že več kakor 62.000 prebivalcev in se že sama po sebi uvršča v Sloveniji tako po številu prebivalstva, kakor po površini med največje občine. Od skupnega prebivalstva jih več kakor 45.000 prebiva na mestnem območju, ostali pa na širšem obrobju mesta. Na ta način je občina Šiška največja med petimi ljubljanskimi občinami po številu mestnega prebivalstva in ima zato tudi skupščina te občine vso pravico, da čimbolj odločujoče posega v razpravo ne le o občinskem, temveč tudi o mestnem statutu.

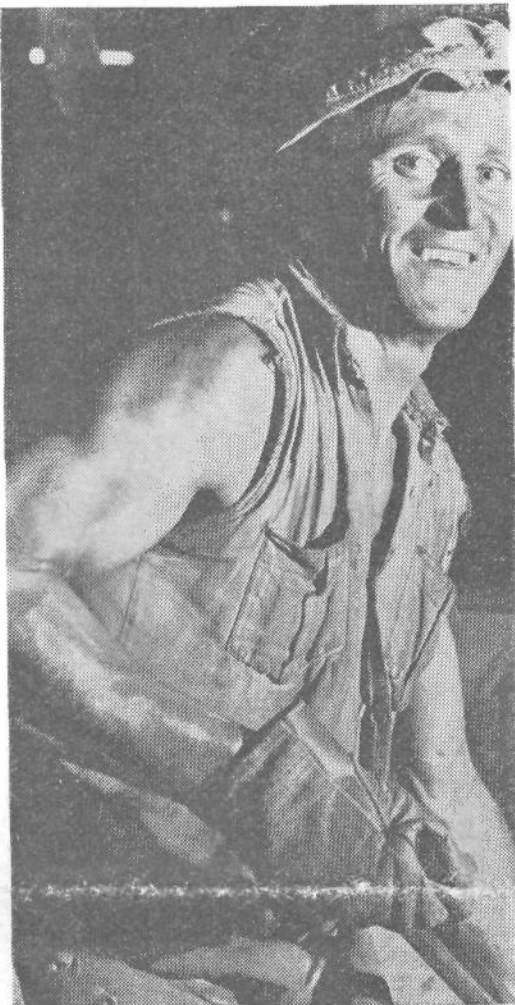
Na drugi strani pa obsega mestni teritorij samo 1/5 celotnega občinskega teritorija, kar pomeni, da ima občina tudi svoje specifične nemestne probleme, ki jih je prav tako treba enakopravno upoštevati pri krojenju bodoče komunalne ureditve Ljubljane in njene okolice.

Pri tem je treba imeti pred očmi, da občina Ljubljana-Šiška ni nikaka umetna administrativna tvorba, temveč je zrastle in se razvijala iz konkretnih družbenih, ekonomskih in političnih potreb. V njej so vključene tri večje bivše samostojne občine: Šiška, Šentvid in Medvode, ki so se še pred tem tudi same izoblikovale z integracijskimi procesi iz še manjših politično teritorialnih enot.

Nadalje ne smemo pozabiti, da je Šiško v ožjem smislu še pred 50 leti sestavljalo nekaj vaških naselij na obrobju tedanje Ljubljane in da imajo mnogi predeli tega območja še danes delno vaški in predmestni značaj. V tem smislu Šiška prav gotovo ni avtohtoni integralni del Ljubljane, temveč to šele postaja vzporedno z načrtnimi urbanističnimi posegi v zadnjih dvajsetih letih, predvsem pa v zadnjih desetih letih.

Prav tako je treba upoštevati, da je združevanje občin Šiška, Šentvid in Medvode imelo tehtne družbeno-ekonomske in politične razloge, ki jih tudi današnji čas še ni prerasel.

Na teh zgodovinskih, geografskih, ekonomskih in političnih temeljih nastala občina Ljubljana-Šiška se je zato lahko razvijala ne le kot del razvijajočega se mesta Ljubljane, temveč tudi kot samostojna druž-

To je samoupravljavec...

beno politična skupnost. Kot taka je mnogo pripomogla k hitremu razvoju gospodarstva in družbenih služb na svojem območju in s tem tudi na območju mesta Ljubljane. Zato z ničemer niso utemeljene zelo pavšalne sodbe nekaterih novinarjev in enostransko informiranih ter usmerjenih občanov izven njenega območja, da so sedanje občine ovira za družbeni in ekonomski razvoj ljubljanskega prostora. Na območju občine Šiška se vsa zadnja leta, niti na zborih volivcev, niti v skupščini niso pojavljali taki glasovi, zato je dolžnost tistih, ki jih širijo, da jih bolj jasno in točno argumentirajo.

Ne glede na številne probleme lastnega razvoja pa Šiška vsa zadnja leta aktivno sodeluje pri vseh za enoten razvoj mesta Ljubljane potrebnih integracijskih procesih. Prav iz Šiške je npr. izšla pobuda za sedanjí sistem financiranja mestnih potreb in za skupno reševanje stanovanjskih potreb za borce NOB. V zvezi z navedenimi izhodišči sem prepričan, da naša skupščina ne more podpreti nobenih drugačnih koncepcij ureditve komunalnega sistema Ljubljane in njene okolice, kakor take, ki je v skladu z našimi ustavnimi akti in našo družbeno koncepcijo socialistične demokracije. Vzgledovanje na tuje vzore nas zato ne more pripeljati nikamor, temveč nas lahko samo zavede v razne absurde. Kajti vedeti moramo, da nas je vseh Slovencev precej manj, kakor prebivalcev v nekaterih svetovnih vele-mestih in da imajo tudi taka mesta, kakor Ljubljana, po svetu zelo različno urejen komunalni sistem. Nadalje, da imamo v gosto naseljenih območjih močno urbaniziranih pokrajín Evrope tudi številne primere, da prehodi iz enega mesta v drugo niso nič

drugačni kakor npr. med Ljubljano in Šiško. Tudi do takih karikatur in absurdnosti lahko pridemo, če hočemo s tujimi vzori utemjenjavati teze za najbolj uspešne rešitve bodoče ureditve komunalnega sistema pri nas. Pri sklicevanju na tuje vzore, bodisi zahodne, bodisi vzhodne se človek ne more iznebiti misli, da gre ne samo za organizacijska in tehnična vprašanja, temveč tudi za vzpostavitev drugačnih družbenih osnov, ki bi jih take rešitve objektivno lahko pogojile.

Tudi primerjava z drugimi velikimi mesti v Jugoslaviji nam ne more biti edino merodajna osnova za reševanje naših specifičnih vprašanj. V razliko z močno koncentriranimi mestnimi naselji, ki so dokaj ostro ločena od podeželja je naselitvena podoba Slovenije, zlasti pa ljubljanskega bazena precej drugačna. Tukaj imamo opravka z močno urbanizirano pokrajino na širšem območju, ki je vključno s samo Ljubljano brez izrazitejšje močnejše mestne koncentracije. V to širše urbanizirano obrobje mesta Ljubljane zato tako lahko štejem tudi Litijo, Domžale, Kamnik in Vrhniko, kakor Medvode in vsekakor bolj kakor npr. Vodice ali Rakitno in Velike Lašče.

Prav zato nas ne bodo daleč pripeljala razmišljanja o močni mestni občini, ki bi izvajala na ljubljanskem teritoriju oblast, in o občinah na tem območju, ki bi se spremenile v samoupravne skupnosti. Poleg tega pa gre tu tudi za izkrivljanje osnovnih načel naše družbene ureditve, da je samoupravljanje oblika oblasti delovnih ljudi, oz. da se oblast delovnih ljudi v Jugoslaviji vedno bolj izraža v samoupravljanju. Oblast delovnih ljudi in samoupravljanje sta nedeeljiva celota enega in istega družbenega izraza, kar naj velja tako za mesto in okolico v celoti, kakor za vsako posamezno občino v tem oviru. Ne ena, niti druga od teh družbenopolitičnih skupnosti ne more zato imeti samo oblasti, niti le samoupravno reševati svojih problemov.

Nihče v naši občinski skupščini se ne poteguje za oblastveno urejanje zadev, ki so dostikrat bolj coklja, kakor korist našega skupščinskega dela. Zato smo za zmanjševanje oblastvene vloge občine in za pospeševanje procesa samoupravnih reševanj vseh skupnih zadev. Toda to velja za vse družbeno politične skupnosti, ne le za občine na ljubljanskem območju. Hitrejši razvoj ljubljanskega območja pa pogojuje hitrejši potek zmanjševanja oblastvenih pristojnosti ljubljanskih občin, toda to naj velja tudi za posebno družbeno politično skupnost, ki jo na tem prostoru predstavlja mesto Ljubljana.

Tudi pri vprašanju organizacije uprave na ljubljanskem območju zato ne moremo upoštevati le tehnično organizacijskih razlogov, temveč tudi družbeno politične in ustavne osnove. Če vseh pet ljubljanskih občin skupno s posebno družbeno politično skupnostjo — mestom Ljubljano — uresničuje vlogo občine kot temeljne družbeno politične skupnosti na ljubljanskem območju, potem si vsaka od teh družbeno političnih skupnosti sama določa tudi svoje upravne organe v skladu s pristojnostmi, ki jih ima. Te pristojnosti pa ureja tako statut Ljubljane, kakor statuti ljubljanskih občin. Zato je povsem razumljivo, da statut mesta Ljubljane določa za upravo te družbeno politične skupnosti vse tiste pristojnosti, ki jih ima tako iz področja za mesto značilnih skupnih zadev, kakor tudi iz področja ostalih skupnih zadev, ki jih sporazumno z občani ureja mesto. Nikakor pa se ne moremo strinjati, da bi statut mesta lahko predpisoval

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

organizacijo uprave za reševanje zadev, ki so v pristojnosti občine. V kolikor bi pri organizaciji uprave prišlo do združevanja tudi v tej smeri, je to lahko le pot družbenega dogovarjanja, ne pa pot diktata in teptanja ustavnih pravic, ki jih ima skupščina občine.

Pri iskanju samoupravih reševanj skupnih zadev ljubljanskega območja se zato ne smemo bati in izogibati družbenega dogovarjanja kot pomembnega faktorja sodobnih integracijskih procesov v naši družbi. V obliki družbenih dogovorov so ljubljanske občine že doslej uspešno reševale mnoga skupna vprašanja mesta in zato ni razloga, da ne bi prav družbeno dogovarjanje bilo ena od osnov naših novih statutow, ne glede na to, da ne predstavlja formalnega pravnega vira. Toda obenem z deatizacijo se uveljavljajo tudi nove pravne osnove za sestavljanje družbenih aktov. Če se spreminja samo država, se nujno mora spreminjati tudi pravo in dobivati samoupravni značaj.

Ob koncu še nekaj besed o skrbi za enakopravni položaj občanov na ljubljanskem območju, ki naj ga zagotovi nova komunalna ureditev. Tudi tu gre verjetno samo za iskanje primerne izhodiščne točke za doseg čimvečje centralizacije in koncentracije odločanja. Težko je govoriti, da sta prebivalec barake in prebivalec modernega bloka, oba sosed in naša občana, v enakopravnem položaju, oz. da jim bo enakopravnost prinesla reorganizacija komunalnega sistema v Ljubljani. Brez večanja materialne baze našega življenja in dosledne ureditve nagajevanja po delu ter doslednega zajemanja prispevkov za skupne potrebe po načelu: večji dohodek, večji prispevek družbi, ter brez poglobljene samouprave, še taka reorganizacija komunalnega sistema ne bo prinesla dejanske enakopravnosti občanov. Tudi si je težko predstavljati, da bi to enakopravnost samo z reorganizacijo komunalnega sistema dosegli na tako velikem prostoru, kakor je ljubljanski, s tako različnimi geografskimi in ekonomskimi strukturami. Prebivalec Topola nikoli ne bo v enakopravnem položaju s prebivalcem ožjega središča mesta. Pač pa mu je treba urediti osnove za enake možnosti vsaj glede osnovnih potreb življenja in razvoja, tako glede šolstva, zdravstva, komunalnih naprav in podobno. Toda s tem smo začeli že pred leti s formiranjem samoupravnih interesnih skupnosti, tako v šolstvu, kakor v zdravstvu, na področju socialnega zavarovanja in podobno. Te samoupravne oblike je treba še krepiti in negovati. Pri komunalnih napravah pa okrepiti vlogo komunalnih delovnih organizacij na osnovi skupnega režima, ki ga bomo v primeru take ureditve, kakor jo predlagajo osnutki statutow, lahko tudi dosegli.

Seja občinske skupščine

ZADNJA seja občinske skupščine je bila predvsem posvečena razpravi o osnutku mestnega in občinskega statuta. V uvodu k razpravi je bilo ugotovljeno, da so osnutki plod nekajmesečnih razprav statutarne komisij, ki so se odvijale v najrazličnejših strokovnih skupinah in družbeno političnih organizacijah. Gre za enotno urejevanje ljubljanskega prostora, zato je bil sporazumno z vsemi ljubljanskimi občinami izdelan vzorčni osnutek občinskih statutow, kajti nobena ljubljanska občina ne bo mogla sprejeti bistveno drugačnih tekstov razen nekaterih zadev, ki temeljijo na posebnostih občine. Prav tako je bil izdelan tudi osnutek mestnega statuta, pri katerem je bilo

Rekreacija

tudi potrebno usklajevalno delo glede na odnose, ki so precizirani v občinskih in v mestnem statutu.

V debati o osnutkih statuta je odbornik Zdravko Vidrih govoril zlasti o 112. členu mestnega statuta, za katerega smatra, da jemlje kovaču klešče iz rok in mu ne pušča ničesar. V svoji razpravi pravi, da je izkušnja pokazala, da je občinska uprava, kakor tudi občinska skupščina v mnogočem uspešna pojačati vez med občanom in občinsko skupščino. Občani so točno vedeli, kje, kako in kdaj bodo lahko urejali svoje zadeve. Danes pa obstoja bojazen, da bi s koncentracijo upravnih zadev na enem mestu odvojili občana od oblasti in ustvarili pogoje za birokratizacijo odnosov med upravo in občani. Odbornik Vidrih je postavil zlasti vprašanje, kako naj še obstoja občina kot temeljna družbeno politična skupnost, če nima svojih upravnih organov. Ugotovil je, da so predvsem odprti nekateri problemi urejanja premoženjskih zadev in da bo na tem področju občan najbolj prizadet, če se bodo te zadeve reševale z nekega centra. Pravi, da je zagovornik stališč, da bi se dajalo tudi svetovi pri občinskih skupščinah več odločujočih pristojnosti, ker bi ti lahko sprostili skupščino dnevnih vprašanj, v katerih se mnogokrat izgublja in zamuja čas.

Na izvajanje tovariša Vidriha je odgovoril Danilo Sbrizaj in dejal, da občinska skupščina ne razpravlja o osnutku mestnega statuta, da bi konkretno spreminjala posamezne člene osnutka, temveč o tem, da bi prišli do jasnejših stališč, ki jih bodo odborniki posredovali na zborih volivcev. V nadaljevanju pravi, da ima občinski statut svoje določilo, ki govori o ohranitvi skupščinske uprave. Za združevanje upravnih služb pa je treba konkretnjših analiz in to takih, ki bodo pokazale racionalnost in cenenost združevanja. Pri tem bi se morala cenenost oceniti tudi glede na učinkovitost, ne pa zgolj na absolutno pocenitev delovanja. Glede 36. člena mestnega statuta, ki govori o sredstvih mesta, je pripomnil tovariš

Sbrizaj, da ta člen uzakonjuje obstoječe stanje delitve dohodkov med občinami in mestom. Mestni dohodki izvirajo iz tržne funkcije mesta: od prebivalcev mesta, kakor tudi obiskovalcev, ki kupujejo v mestu. Vendar so v mestnem kakor tudi v občinskem statutu dane možnosti za odstopanje sredstev med mestom in občinami, če gre za upoštevanje gospodarske moči posamezne občine in skupnih potreb.

O 112. členu smatra, da zajema brez variante, ki govori o prenosu vseh pristojnosti z občine na mesto, da gre le za zadeve skupnega pomena. Ob tem pove tudi svoje mnenje, da bi morala biti uprava bližje občanu, centralizirana uprava na vseh področjih pa prav gotovo ne bi približevala interesov občanov.

Odbornik Čedo Mokole smatra, da statuti premalo razmejijo in precizirajo odnose med občino in mestom. V kolikor bi take statute sprejeli, bi praktično razrešili občino v vseh njenih operativnih, upravnih in samoupravnih funkcijah. V nadaljevanju ugotavlja, da se ne strinja z določili, ki govorijo o prenašanju sklada skupnih gospodarskih rezerv iz občine v mesto. Skupne rezerve gospodarskih organizacij znašajo v ljubljanskih občinah 9 milijard starih dinarjev. Šiška pa bi v tem skladu participirala s ca. 1.700.000.000 starih dinarjev. Smatra, da bi bilo potrebno, da ta sredstva še naprej obstojajo v sklopu občinskega gospodarstva, ki bolj neposredno pozna gospodarsko problematiko in je dosti bolj živo zainteresirano za solidne naložbe.

V nadaljevanjih seje so odborniki tudi razpravljali o položaju in ustanavljanju krajevnih skupnosti ter o samoupravljanju v mestu. Tovariš Rajer je smatral, da bi moral mestni statut vsebovati tudi določbe o tem: kaj takrat, če večina zborov volivcev zavrne akte mestne skupščine. Zlasti v tistih primerih je to vprašljivo, ko se izrazi zoper določene akte toliko zborov volivcev, da bi morala mestna skupščina nujno upoštevati tudi to obliko neposrednega samoupravljanja, sicer bi v primeru obratnega ravnanja morali zbori volivcev postavljati vprašanje odpoklica svojih odbornikov. V nadaljevanju pravi tovariš Rajer, da so v mestnem statutu razmerja med občinskimi in mestno skupščino preveč sramežljivo in nejasno urejena.

Odbornik Zdravko Vidrih je ob koncu postavil še vprašanje o posebnih organih — postajah milice in dejal: da smatra, da je uprava javne varnosti skupni organ mesta. Naj imajo postajo milice vse občine tako, kot je organizirano že sedaj. Smatra, da pristojnosti organov milice ureja zakon, ki daje predsedniku skupščine, občinski skupščini in svetu za notranje zadeve nekatere dolžnosti in pravice v razmerju do postaj milice. V takem primeru, kot je navedeno v mestnem statutu, pa bi bile te pristojnosti samo kos papirja.

Prispevki za bolnišnico

V ŠISKI smo priča naglemu razvoju tovarne LEK, ki vedno bolj postaja ena izmed ključnih tovarn farmacevtskih, kozmetičnih in kemičnih proizvodov. Kljub temu, da tovarna LEK stoji pred novimi investicijami, s katerimi se bo spoprijela letos ter da izdaja precejšnja sredstva za standard svojih delovnih ljudi, pa niso njeni samoupravni organi pozabili na interese širše družbene skupnosti.

Eden takih interesov je tudi zbiranje sredstev za novo bolnišnico v Ljubljani. Tovarna Lek že od leta 1967 izdaja iz svojih sredstev po 20 milijonov starih dinarjev letno, tako, da je do sedaj vložila v ta namen že 60 milijonov starih dinarjev. Čeprav primer tovarne Lek ni osamljen v naši občini, se vendar nobena druga delovna organizacija ne more pohvaliti s tolikšnimi in tako stalnimi prizadevanji za občo korist vse Ljubljane in širšega ljubljanskega območja. Smatramo lahko, da bi dela z dograditvijo bolnišnice hitreje napredovala, če bi povsod našli vsaj del razumevanja, ki ga posveča tej ustanovi kolektiv tovarne Lek.